

quívols, / l'imatge de son Fill, que n'és d'hermosa!¹ (id., p. 76 de les *O. C. Pop.*, v. 7). I entre les poesies «joventfoles» (anteriors a 1866) ja n'hi ha una de titulada *Lo rabeig*, on descriu els seus esplais empaïtant «los ulls-de-bou, pel mig dels boxos, / entre'l bogam, per ayguamoxos, / y a flor d'aygua les fotges, per vores de torrents / --- / dessobre la riera passant pels ayguarols / ---» (*O. C. Pop.*, xxix, p. 187).

Havia començat per ser un ràpid del riu, com ho mostra Desclot, però en la llengua moderna ja no és més que un paratge d'aigües llisquents, no sempre gaire profundes, però sí no enfangades, que un pot passar, si convé, a gual, o bé banyar-s'hi sense perill. Fugitiu dels vencedors, el noble comandant olotí Mrn. Vayreda, quan ja s'anava retirant, força desenganyat d'una causa caiguda de les mans de la Tradició pàtria a les de la negra reacció, conta com passa el Llobregat berguedà: «vaig tornar al riu i, cercant un *rebeig* a on l'aigua me semblà més prima, vaig passar-lo, mullant-me fins més amunt de genoll» (*Records d' l' Carlinada* xi, p. 179).

En fantasiosos somnis, el lleidatà Jn Santamaria: «la sèquia que passa mansa, amb un glo-glo profund de *raveig* ---»; «aquell clap paradisial que heu deixat en rere és la follia, el *raberg* d'una encantària, la terra feta carn voluptosa» [s'hi banyen i rabegen les encantaires o dones d'aigua], *Visions de Catalunya* («La Publicitat», 25-xi i 2-xii-1926). Tanmateix en certs moments encara es tornen perillosos: Aguiló recull en el report d'uns fets del Lluçanès: «Després d'un gran devesseri d'aigua, un carreter va voler passar un riuet al cap de dos dies el vaig trobar ensubinà a un *rabeig*, tot cobert de fang i de brossa, que treia un braç damunt la sorra» (relat recollit a Borredà, p. p. *D'Ag*, s. v. *ensubinà* 'enfonsat per efecte d'una ensubinada').

Continua essent un mot ben viu, que sovint se sent sobretot a les terres pirinenques i del Prè-Pirineu. Conta Cèsar A. Torras parlant de l'Alt Cardener: en el *Rabeig del Cavall* (quatre hores aigües amunt de Solsona on els traginers i vianants solen rabejar l'animal quan passen el Cardener camí de St. Llorenç dels Piteus): «S'obren grans cavitats al envolt del camí; en les grans pluges, o en les revingudes de les aigües, ragen abundantment, tornant després a quedar-se en sec; existeix la tradició de que un pastor, que li caigué una escudella de fusta dins de la Bòfia [dalt del Port del Comte, una vintena de kms. i molts centenars de metres per amunt d'allà] li tornà a aparèixer en el *Rabeig*, en una ocasió en què aquest tingué una forta avinguda» (*Pirineu Català* viii, 245). Cap al Baix Ter és encara un paratge d'aigües ben corrents i bastant ràpides: un *rabèç*, anomenats amb nom propi perquè s'hi ha d'anar amb compte o bé hi pesquen o en treuen aigua: així, a Verges, tinc nota del *rabeig* de l'Estacada, el d'en Macià i d'altres; també a Orfes en el Fluvià (1958).

Varia el pl., segons les generacions: «els filats d'afagar peix els posen en els *rabèçs* del riu», el Llierca, a Oix (1936); «Les truites dels estanys no es poden pescar en els estanys mateixos, sinó en els *rabèçs*»

a l'Alt Freser, a Queralbs (1935), o sigui les desaigües, d'on arrenca un rec; que és també el sentit que té a prop de la Tet: «el *Rabeig* és un desaigüe del canal de Vernet i Pià, quan va massa ple»: entre Vilanova de la Ribera i Perpinyà (1960). Des de Cerdanya, tirant cap a Ponent, ja deu començar la variant occidental en -r, si bé a Llo (arran de les fonts del Segre) ho apliquen, tant com a una desembocadura, al còrrec mateix que hi va a parar: mentre anàvem remuntant la vall altíssima m'ensenyaven: «a Espluga hi ha un altre *rabèç*» (1959).

*RAPIDIUM, com indicaren Antoine Thomas (*Essais i Nouveaux Ess de Phil Fr*, 79, 324) i EGParodi, amb l'aprovació de M-Lubke (*REW*, 7053), és l'ètimon d'aquest mot romànic, comú a l'oc. amb el fr. antic i els parlars de Ligúria i Monferrato (en aquests en un tipus *ravezza*, com si fos un neutre plural en -iota). En llengua d'oc medieval tenim *rabèç* amb variant *rabe* en un sentit aproximadament igual al del català ('curs o corrent d'aigua', «lauf, strom») en tres poemes èpico-narratius del S. xii, *Girart de Rossilhon*, rimant en -e(c)h, *Argar* i *Chanson d'Antiocha*, rimant amb *torner* i *arquet* — en la darrera en la locució adverbial de *rabe* 'de revolada, rabent', *PSW* vii, 2.

Encara usual, particularment, en el S. llgd.: *rabetch* «rapide, courant» a Lezinhan (*RLR* lxxvi, 19); i a la mateixa localitat hi ha encara un mas dit *Monrabetch*, que ja figura documentat com *Mons Rabejus* l'a. 1204, i *Monte Rabegio* el 1272 i més tard (Sabarthès, *D' Top de l'Aude*). Altrament en un poema que s'ha atribuït a Raimbaut de Vaqueiras, aquest s'ofereix a explicar un torneig que es féu a Provença en «lo so que plus m'agens, / de mon *rabeys*», o més aviat es tracta, com va indicar Bartsch (*PSW*), d'un «so» o cançó relatiu a un Peire de Monrabei, que figura precisament en altres passatges del *Girart de Rossilhon*; el qual no sé si venia de l'anomenat *Mont-rabetch* del Narbonès; i menys encara si és un nom idèntic al del Congost i llogaret de *Bonremei*, per on s'escola la Ribagorçana a través del Montsec (nom que en el país se sent sovint com *Monrebei*, i alguns han dit que ha de ser així, si bé no estic gens segur que no sigui realment un nom laudatori, format realment amb el cat. *remei*, a la manera del priorat de *Bonrepòs*, i una mica com *Montalegre*, *Bonesvalls* etc.).

En francès pertanyé a la llengua medieval *ravo* «ravine, torrent», ja usat pel trobador artesià Jean Bodel (S. xii), així com en els epos de *Mainet*, *Aymeri de Narbonne* i *Auberon* («à grant *ravo*: à torrents»), i resta en alguns patuesos del NO. («sable graveleux», «remue-ménage»), *God. vi*, 631; així mateix *ravois* traduït el ll. *torrens* en unes glosses de princ. S. xiii (*PMeyer, Rom.* xxiv, 169).

Els romanistes no s'havien adonat encara, en temps d'Antoine Thomas, Parodi i Meyer-Lübke, de les paraules catalanes *rabeig* i *rabejar*, i de la seva germanor amb els dits mots gallo-romànics, quan jo ho vaig assenyalar breument en el *DCEC/DECH* (iv, 781b32-35, tot parlant dels cast *raudal*, *raudo*); Moll (*AlcM*) emet l'estratològia idea que *rabejar* sigui una metàte-